

ričkim pravosudnim sustavom ili pak sažeto upoznavanje s osnovama kršćanske vjere. Posebice, može se koristiti u sklopu kolegija apologetike pa čak i uvida u teologiju. No, kako god bilo, kao što je to već netko rekao prije mene, svatko će u njoj pronaći nešto za sebe.

Ervin Budiselić

Stanko Jambrek

Metodologija istraživanja i pisanja u teologiji

Biblijski institut, Zagreb, 2017., 230. str.

Knjiga Stanka Jambreka *Metodologija istraživanja i pisanja u teologiji*, objavljena 2017. godine u nakladi Biblijskog instituta u Zagrebu, dragocjen je doprinos domaćoj metodologiji znanstvenog rada na polju teologije, ali i društveno-humanističkih znanosti općenito. Potreba za takvom referentnom publikacijom postala je nasušnom upravo danas, u doba dominacije virtualne komunikacije i tzv. nove pismenosti koju karakterizira korištenje šifriranog jezika koji prestaje biti tekst, odnosno postaje samostalna struktura semantički maksimalno reducirane poruke. To je, dakako, dovelo do posvemašnjeg i zapanjujućeg osiromašenja opće, standardne i književne pismenosti, posebice kada je riječ o mlađoj, studentskoj populaciji kojoj je primarno namijenjeno ovo djelo.

Imajući na umu taj sveprisutni problem, autor je posegnuo za najrelevantnijim domaćim i stranim metodološkim priručnicima (M. Šamić, D. Oraić Tolić, Z. Nikolić Jakus, E. Phillips - D. Pugh, K. G. Smith, M. Jensen) kako bi u pet tematski zaokruženih i problemski sukcesivnih cjelina sustavno i pregledno čitatelja uputio u osnove znanstveno-istraživačkog rada i vještine akademskog pisanja na polju teologije općenito, odnosno evanđeoske teologije kao specifičnoga teološkog znanstveno-istraživačkog usmjerenja.

Prvi dio priručnika pruža sistematičan uvid u osnove teološke epistemologije i metodologije, s posebnim naglaskom na istraživačke ciljeve, etičke postulate i vrste kvalifikacijskih radova. Stoga se danas, u vrijeme strastvenih rasprava o etičkim standardima u akademskoj zajednici, upravo uzornom nadaje autorova definicija i nadasve pronicljivo mišljenje o uzrocima i motivima plagiranja: „Plagijat je svjesna ili nesvjesna uporaba ideja i djela druge osobe bez jasne i nedvosmislene naznake čija je to ideja ili djelo. Plagijat ne daje dužnu zaslugu osobi čije su ideje ili djelo korištene, niti upućuje na dodatne informacije koje bi čitatelj pronašao u originalnom djelu. U svojoj biti povod plagiranju je nemogućnost i neuspjeh povjerenja u vlastite riječi, a potom krađom tuđih riječi postaje i moralni neuspjeh“ (str. 28).

U drugome dijelu knjige autor sustavno prikazuje i temeljito elaborira sve elemente i faze znanstveno-istraživačkoga postupka, od definiranja istraživačkog pitanja, prikupljanja informacija i pisanja bilježaka do izrade nacrtu i strukturiranja teksta akademskog rada. Posebice treba istaknuti heurističku učinkovitost tzv. metode triju čitanja (prvo čitanje – sažimanje, drugo čitanje – kategorizacija i treće čitanje – kritika) koju autor preporučuje ne samo u svrhu instrumentalnog prikupljanja informacija već ponajprije u cilju razumijevanja unutarnje logike argumentacije te razvijanja sposobnosti tumačenja činjenica.

Vrijednost trećega dijela priručnika ogleda se prije svega u činjenici da je autor u okviru zasebnih potpoglavlja pružio detaljne smjernice za osmišljavanje, strukturiranje i izradu znanstvenih radova iz različitih teoloških subdisciplina: egzegetike, sustavne teologije, povijesti Crkve, primijenjene teologije i apologetike. Četvrti je dio priručnika posvećen formalnim i tehničkim aspektima znanstvene metodologije, kao što su argumentacija, jezik i stil, citiranje, kratice i sl., koji se, nažalost, prečesto zanemaruju pri izradi kvalifikacijskih i ostalih akademskih radova. Jer, kako se u priručniku s pravom naglašava: „autor ne piše za sebe, već za čitatelje i stoga autor uvijek treba imati na umu potencijalne čitatelje i pripočiti im rezultate svoga mukotrpnog istraživanja na takav način da ih oni bez muke mogu razumjeti i, posebice u teologiji, primijeniti u životu“ (str. 170).

U posljednjem dijelu priručnika navedeni su ilustrativni i grafički pomno dizajnirani primjeri uputa za izradu različitih tipova znanstveno-istraživačkih radova, što će svakako biti od nemale koristi studentima koji, na krilima olakšanja zbog uspješnoga okončanog mukotrpnog procesa pisanja, često zanemaruju važnost finalnoga grafičkog izgleda svojih radova.

Zahvaljujući širokom spektru obrađenih tema te njihovoj sustavnoj, preglednoj i razumljivoj elaboraciji, ova će knjiga uvelike pridonijeti poznavanju i razumijevanju osnovnih elemenata i faza znanstveno-istraživačkoga postupka. Osim toga, njezin će popratni učinak biti i usavršavanje generičkih i transfernih vještina unutar populacije studenata i mladih istraživača koje se danas s pravom drže ne samo nezaobilaznim znanjima u akademskoj domeni već i nasušnim kvalifikacijama na sve kompetitivnijem tržištu rada.

Valja istaknuti još jednu činjenicu, koja je iznimno važna za buduću recepciju ovoga priručnika. Naime, autorov pristup prezentaciji osnova znanstveno-istraživačkog procesa u metodičkom je i spoznajnom pogledu potpuno primjeren studentskoj populaciji te je u cijelosti usklađen sa suvremenim didaktičkim i metodičkim standardima, što će biti najbolje jamstvo njegove praktične učinkovitosti.

Osim toga, valja istaknuti i ostale stručne kvalitete ovoga djela, kao što su problemski izoštren i kritički odmjerjen pristup epistemološkoj i metodološkoj problematici, jasan i razumljiv jezik i stil pisanja te atraktivan grafički dizajn. Kao posebnu vrlinu ovog priručnika valja istaknuti i brojne konkretizacije i egzem-

plifikacije te dobro osmišljeno i vizualno prijemčivo grafičko oblikovanje koje uključuje i brojne tablice, grafikone i ilustracije. Sve to uvelike olakšava usvajanje sadržaja ovog djela, koje se može čitati i linearno, poput standardnoga sveučilišnog udžbenika, ali i selektivno, poput referentnog priručnika, funkcionalnog za rješavanje pojedinačnih metodoloških, formalnih ili tehničkih problema s kojima se čitatelj neizbježno susreće tijekom znanstveno-istraživačkoga rada.

Izuzev mnoštva spoznaja o epistemološkim, metodološkim i praktičnim obilježjima znanstvenoga postupka na polju teologije, ključan je stručni doprinos ovoga djela zacrtavanje inovativnih i kreativnih smjernica za inventivna i znanstveno relevantna istraživanja sukladno recentnim istraživačkim trendovima u europskoj i svjetskoj teologiji. Također, zbog uzorne konceptualizacije, informativnosti i didaktičke primjerenosti, ova knjiga zasigurno može poslužiti i kao dragocjen priručnik studentima srodnih društveno-humanističkih disciplina, pružajući temeljit uvod i uvid u sve faze znanstveno-istraživačkog postupka i vještine akademskog pisanja. Zahvaljujući, naposljetku, praktičnoj upotrebljivosti, ovaj će priručnik nesumnjivo privući interes brojnih potencijalnih korisnika, i to ne samo u krugovima studenata i mladih znanstvenika u društvenim i humanističkim znanostima već i šire kulturne javnosti.

Kako zbog relevantnosti tematike, tako i zbog didaktički i metodički uzorno razrađenog pristupa i strukture, opravdano se može pretpostaviti da će priručnik Stanka Jambreka *Metodologija istraživanja i pisanja u teologiji* doskora postati nezaobilaznim priručnikom i kanonskim uvodom u epistemologiju, metodologiju i tehnike znanstvenog istraživanja, i to ne samo na polju teologije već i srodnih društveno-humanističkih disciplina. Time će se potaknuti i usmjeriti nova i kvalitetnija znanstvena istraživanja te, što je još važnije, podići svijest o nužnosti poznavanja i ovladavanja suvremenim metodama, tehnikama i vještinama znanstvenih istraživanja i prezentacije istraživačkih rezultata kako bi hrvatska teologija postala znanstveno relevantna i kompetitivna i u širem regionalnom i europskom okviru.

Zrinka Blažević

Roy H. Schoeman

Spasenje dolazi od Židova

Naklada Benedikta, Zagreb, 2015., 354 str.

U Nakladi Benedikta, 2015. godine je na naše tržište izašla knjiga Roya H. Schoemana *Spasenje dolazi od Židova: uloga židovstva u povijesti spasenja od Abrahama do drugog dolaska*. Tematika židovstva uvijek je aktualna: odnos između kršćanstva i židovstva; čija je Obećana Zemlja; opravdanost teologije zamjene; je